

2019-05-01

1 maj, Norrtälje

Kära kamrater, mötesdeltagare,

Bankskandalerna har duggat tätt det senaste året. Är det inte mångmiljonbonusar, så är det skattefiffel eller penningtvätt. Och dessvärre har de svenska storbankerna varit rejält insyltade i dessa skandaler. Men trots det fortsätter miljardrullningen till bankerna. I fjol gjorde de svenska storbankerna Nordea, Swedbank, SEB och Handelsbanken återigen rekordvinster; 112 miljarder kronor, tre miljarder mer än föregående år. Den som säger att det inte finns pengar till skolan, sjukvården, psykvården, klimatomställningen, äldreomsorgen eller bättre kollektivtrafik ljuger. Sverige är rikare än någonsin. Problemet är bara att rikedomerna är ojämnt fördelade. Dags för ändring på det – och vi kan börja med att fördela bankernas jättevinst.

Varför gör förresten bankerna sådan ohemult stora vinster? Jo, vi är i behov av deras tjänster. För att få in lönen på kontot, att betala, låna till lägenheten och så vidare. Men vi kan faktiskt sköta det bättre gemensamt – låt oss inrätta en statlig bank utan vinstintressen och tveksamma skatteupplägg på Guernsey och Jersey. Låt sedan de banker som inte kan uppföra sig dö sotsdöden.

Men vi kanske inte ska klaga så mycket? Sverige leds ju trots allt av en socialdemokratisk regering och snart blir **Göran Persson** ordförande för Swedbank. Frid och fröjd? Nej, dessvärre inte. S/MPregeringen sitter visserligen vid ratten, men i baksätet är det **Annie Lööf** som styr. Jag har full respekt för att man måste kompromissa i politiken, ingen har längre 50 procent av rösterna. Men jag måste säga att nackhåret reste sig när jag såg överenskommelsen mellan regeringspartierna och C och L – det s k 73punktsprogrammet. Avskaffad skatt för de allra rikaste, utökade RUTbidrag, fortsatta vinster i välfärden samt försämringar av anställningstryggheten och höjda hyror. Ren och skär högerpolitik, med andra ord. Och mot det bjuder vi vänsterpartister det hårdaste tänkbara motstånd.

I sammanhanget har vi i Vänsterpartiet berikat det svenska språket med ett nytt ord; *misstroendelöfte*. Vi lovar att väcka misstroende mot den här regeringen om den lägger fram konkreta förslag om försämringar av anställningstryggheten och/eller höjda hyror. Det här är inget tomt hot, utan ett löfte, som sagt. Och vi kan komma att sätta kraft bakom det ordet snarare än **Stefan Löfven** kanske tror.

Vi skriver 1 maj och skogsbränderna har redan börjat. Igår ställdes majbrasorna in vid många valborgsfiranden. Detta på grund av torkan. I fjol var maj den hetaste någonsin och av de 22 senaste åren slogs värmerekord under 20 av dem. Detta är bara ett exempel på hur klimatförändringen är ett hot mot vår existens. Ibland beskrivs klimatförändringen som en linjär, nästan naturlig förändring; att det bara är något som händer. Men inget kunde vara mer fal. Det är människan som skapat den globala uppvärmningen och det är bara vi som kan göra något åt den. Aldrig någonsin under de senaste 800 000 åren har det funnits så mycket växthusgaser i atmosfären. Jag, sa att det var vi människor som skapat detta problem, det är sant. Men vi påverkar olika. Här finns det en tydlig rättvisedimension, eller snarare orättvisedimension. Det är de rikaste länderna som släppt ut den absolut största delen av växthusgaserna, men det är länder som Bangladesh, Mozambique, Kuba och Bolivia som drabbas värst. Det är också så att det är de rikaste på jorden som i störst utsträckning bidragit till uppvärmningen i kraft av sin makt och sätt att leva. Den franska ekonomen **Thomas Piketty** har räknat ut att den rikaste tiondelen står för 45 procent av världens utsläpp. Det är de rikaste som inte bara äger en bil, utan flera, som pendlar med flygplan och som konsumerar som om vi hade tre jordklot. Men det är de fattigaste på jorden som drabbas värst av klimatförändringen – här och nu.

Därför behöver klimatomställningen göras rättvist. Vi har alla ett ansvar, men de som släpper ut mest får ta ett större ansvar. Ta våra flygresor som exempel.

80 procent av världen invånare har aldrig någonsin satt sin fot i ett flygplan – de flyger inte helt enkelt.

Med vänsterpartiets förslag om en progressiv flygskatt blir flygresorna dyrare för ju fler gånger du flyger. Reser du som merparten av svenskarna en gång per år med flyg

får du en flygskatt som idag, men reser du fem, tio eller trettio gånger med flyg höjs flygskatten successivt för antalet gånger du flyger. Även businessbiljetter kan beläggas med en högre flygskatt. Alla intäkterna kan sedan användas till det hållbara alternativet till flyget; tåget. På så sätt låter vi de som belastar mest också bidra mest till omställningen. När intäkterna går till nya järnvägar, bättre underhåll och lägre biljettpriser gynnar de dem med minst plånbok. En rättvis klimatpolitik helt enkelt. Vi har förstås en mängd andra förslag också på hur vi ska ställa om Sverige rättvist och hållbart – ja, det är faktiskt så att vi utnämndes till ”bästa miljöparti” inför valet i höstas av våra största miljöorganisationer. Fantastiskt att allt fler förstår poängen med röd politik för grön omställning. Det röda är det nya gröna!

Jag träffade på **Greta Thunberg** på en perrong i Hamburg häromveckan. Jag hade varit på en ren nöjes, medan Greta hade varit på ännu några klimatkampanjmöten i Europa. Jag kom ihåg första gången jag och **Jonas Sjöstedt** träffade henne. Sensommaren 2018 då hon som 15åring satt sig utanför riksdagshuset i en skolstrejk. Lite visste vi då om vad som komma skulle månaderna därpå med den globala rörelse för klimatet som Greta Thunberg inspirerat till. Den 15 mars i år genomfördes klimatdemonstrationer på över 2000 platser i 125 länder runt om i världen. Det var de största klimatmanifestationerna i världen, någonsin. Och det var ungdomar, våra barn och barnbarn som gick i bräsch. Där ser man vad en 16 årig svensk tjej kan åstadkomma. Och det här är precis vad som behövs. Med ett starkt tryck i samhället får också vi vänsterpartister den medvind vi behöver för våra krav om rättvis klimatomställning.

Jag tycker också att klimatstrejkerna är en viktig påminnelse om vad frågan handlar om. Ansvar. Att vi vuxna ska ta ansvar för våra barn och barnbarn. Det är de som ska leva vidare på den här planeten. Det är inte våra barn som har försatt oss i detta; det är vi.

Som socialister vet vi att kapitalismen, som med sitt krav på ständig ackumulering och kortsiktig vinst, står i bjärt kontrast till vad planeten behöver. Därför kämpar vi för ett annat ekonomiskt system. Men även i det korta eller mellanlånga perspektivet finns

viktiga reformer att göra för att stoppa klimatförändringen. Och det är nu de kommande tio åren vi har möjlighet att ställa om för att förhindra en farlig och okontrollerbar klimatförändring. Därför vill vi:

Vi vill minska flygets utsläpp med en progressiv flygskatt och borttagande av subventioner till flygindustrin

Vi satsar pengarna på järnvägen

Vi vill ha gratis kollektivtrafik

Vi vill förbjuda nyblisförsäljning av bensin- och dieselbilar och istället satsa på elektrifiering

Vi vill ha politiska beslut för minskad köttkonsumtion och satsningar på växtbaserad kost. Veganerna räddar inte bara djuren, utan också planeten.

Vi vill avskaffa miljöskadliga subventioner; bidrag och skattenedsättningar till det som smutsar ned. Det här är röd politik för grön omställning.

Jag sa att de kommande tio åren blir helt avgörande för klimatet. Därför är valet till EU-parlamentet om ett par veckor ett ödesval. Det är nu vi har möjlighet att inte bara bestämma Europas framtida utveckling, utan faktiskt vilken roll världens största ekonomi ska spela för klimatet. Därför säger vi klimatet först. Och det finns en massa grundläggande problem med EU i det här sammanhanget. Låt oss vara tydliga med det. Marknaden är överordnad progressiv politik för folkhälsa, arbetsrätt och miljö, det finns mängder med exempel på det. Statliga subventioner och monopol är per definition förbjudna med EUs statsstödsregler – detta i en tid när vi behöver ett ökat statligt agerande för klimatet. Och subventionerna till motorvägar, flygplatser, gaspipelines och djurfabriker kan räknas i miljardtals euro varje år. Lobbyismen och storföretagens makt sitter i väggarna. Tro mig, jag har varit där. Men trots det tänker vi inte sitta i ett hörn och vara arga. Eller arga kan vi gott vara – men du placerar aldrig in en vänsterpartist i ett hörn.

Vår EU-kritiska syn gör att det är också vi som arbetar hårdast och får mest gjort i Bryssel. EU-kramarna är som de döda sillarna som flyter med strömmen. Vi går emot strömmen – och numera har vi en växande rörelse med oss, som kräver ökad

demokrati, stopp för lobbyismvälde och bolagsmakt och framför allt en politik för rättvis klimatomställning.

Inte minst på miljöområdet ser vi tydligt att vår politik är den bästa. När Naturskyddsföreningen nyligen jämförde de svenska partierna inför EU-valet konstaterade de att Vänsterpartiet var bästa parti för miljön. Och när det europeiska klimatnätverket CAN nyligen presenterade sin jämförelse blev vänsterpartiets EU-parlamentariker **Malin Björk** i särklass bäst av de svenska EU-parlamentarikerna, långt mycket bättre än MPs och Fis ledamöter. Vänsterpartiet blev, återigen, bästa klimatparti. Röd politik för grön omställning – alltfler inser hur bra det är. Men vi låter oss inte nöjas med det.

Vi har en klar plan för hur vi vill skapa ett Europa som lever inom naturens ramar. Vi vill:

- Höj klimat- och miljöambitionerna. Alla politikområden ska hålla sig inom dessa målsättningar.
- Inför en progressiv klimatskatt på flyget
- Alla intäkterna till tåget
- Starta ett europeiskt tågbokningssystem. Här skulle lite EU-harmonisering göra nytta. Alla biljetter och tidtabeller ska gå att hitta. En väg in – gränslösa tågresor ut.
- Förbjud nybilsförsäljning av fossilbilar senast 2025.
- Gör om Europeiska investeringsbanken till en klimatinvesteringsbank – investeringar i hållbara transporter, vegetarisk mat och 100 % förnybar energi.
- Avskaffa EUs miljöskadliga subventioner
- Inga pengar till ett EU-försvaret – allt till klimatomställningen
- Rättvisa handelsavtal
- Gör om EUs handelssystem för utsläppsrätter så att industrin får betala för sina utsläpp och tvingas ställa om till förnybar energi
- Låt alltid medlemsländerna gå före på miljöområdet. Ingen ska tvingas försämma bra lagar för miljön.

Med vänsterpolitik kan vi bryta industrins, högerens och lobbyismens makt. Vi kan se till att EU går från att vara en del av problemet till en del av lösningen.

Och när vi ändå är igång kommer vi också att se till att Sverige och alla andra länder som vill får ett socialt protokoll som motverkar social dumpning på arbetsmarknaden. Alla ska vara välkomna att arbeta i vårt land, men det ska självklart vara till samma villkor och löner som svenskarna. Vi kommer också se till att EUs flyktingpolitik blir mer human. Turkiet ska *inte* vara unionens gränspolis. Familjer ska inte splittras, utan återförenas. Fler flyktingar ska välkomnas som kvotflyktingar. Och alla EU-länder ska åläggas att ta emot asylsökande. Det är grundläggande solidaritet.

EU-valet är ett ödesval för klimatet. Men det handlar också om Europas – alla vårs – framtid. Idag när vi återigen hör stöveltrampen på Europas gator. När grundläggande mänskliga rättigheter ifrågasätts; rätten till abort, rätten till kärlek oavsett kön, pressfrihet och yttrandefrihet då är det dags att säga: Nog nu! Nu räcker det med *Fidesz, la Lega, Lag och rättvisa, Vox och SD*. Nu sätter vi stopp för högerextremismen. Nu röstar vi i EU-parlamentsvalet och vi röstar så långt från det där avgrundsbrölet vi bara kan. Vi röstar feministiskt, ekologiskt, internationalistiskt, socialistiskt – kort och gott vi röstar vänsterpartistiskt.

1 maj har sin upprinnelse i arbetarrörelsens kamp i slutet på 1800-talet för åttatimmarsdagen och värdiga arbetsförhållanden. Nu, 130 år senare, är det hög tid att lyfta blicken i politiken. Vad är det för samhälle vi vill ha? Vill vi ha samhälle eller marknad? Ska vi vara konsumenter eller medborgare? Samarbete eller konkurrens? Omfördelning eller naturens lag? Ständig ackumulation eller hållbar utveckling?

Vi vänsterpartister har svaret på det där. Vi vill bygga ett samhälle där vi fördelar efter behov och bidrar efter förmåga. Ett samhälle där var och ens fria utveckling är en förutsättning för allas fria utveckling. Ett samhälle där vi lever inom de ramar som naturen satt upp för oss. Ett samhälle där vi respekterar varandra som individer –

oavsett kön eller etniskt ursprung. Det, kära mötesdeltagare, är ett socialistiskt samhälle.

Det är vad vi strävar efter. Idag. Imorgon. Alltid.

Jens Holm (V)